

POROČILA**120 let Geografske fakultete Univerze v Beogradu**Beograd, Srbija, <http://www.gef.bg.ac.rs/>

MATIJA ZORN

Geografska fakulteta Univerze v Beogradu je največja geografska izobraževalna in raziskovalna ustanova v Srbiji. Na njej se šolajo študenti za strokovno in raziskovalno delo na področjih: geografije, prostorskega načrtovanja, turizma, demografije in GIS-ov. Raziskovalna in izobraževalna dejavnost poteka na treh lokacijah po Beogradu, in sicer na Studentskem trgu (občina Stari grad), v ulici Vatroslava Jagića (občina Zvezdara) in v Vojvodanski ulici (občina Zemun).

Ustanovitev fakultete sega v leto 1893, ko je bil (22. junija) sprejet sklep o ustanovitvi Geografskega zavoda pri Visoki šoli. Ko je ta leta 1905 prerasla v Univerzo, so ustanovili tudi Filozofsko fakulteto na kateri je bilo 15 študijskih skupin; geografija se je poučevala v okviru dveh. V času balkanskih vojn in prve svetovne vojne Geografski zavod ni deloval; z delom je ponovno začel leta 1919. V tem obdobju so geografijo poučevali J. Cvijić, B. Milojević in P. Vujević. V obdobju po prvi svetovni vojni so svoja doktorska dela zagovarjali geografi, ki so imeli osrednjo vlogo pri razvoju geografije v Srbiji v naslednjih nekaj desetletjih. Nova prekinitev dela Geografskega zavoda nastopi z drugo svetovno vojno. Med bombardiranjem je bil uničen skoraj celotni strokovni in znanstveni inventar.

Zavod je z delom nadaljeval leta 1945. Poseben mejnik za nastanek Geografske fakultete je bila ustanovitev Prirodoslovno-matematične fakultete, ki se je leta 1947 odcepila od Filozofske fakultete. Eden od petih odsekov novonastale fakultete je bila tudi geografija. V tem obdobju pride tudi do menjave generacij – nova generacija zamenja Cvijićeve učence.

Pomembne organizacijske spremembe, predvsem pa razširitev izobraževalnega in raziskovalnega dela, je Geografski zavod doživel v študijskem letu 1972/1973 z ustanovitvijo Študijske skupine za turizem ter v študijskem letu 1977/1978 z ustanovitvijo Študijske skupine za prostorsko načrtovanje.

Z reorganizacijo Prirodoslovno-matematične fakultete je leta 1990 nastalo šest novih fakultet, med drugimi tudi Geografska fakulteta.

Organizacijsko strukturo fakultete sestavljajo: dekanat s tajništvom in referatom za študentske zadeve, računovodstvo, ter pet inštitutov (oddelkov) (za: geografijo, turizem, prostorsko načrtovanje, demografijo ter življenjsko okolje in GIS), ki so razdeljeni na deset kateder (za: fizično geografijo, družbeno geografijo, regionalno geografijo, kartografijo, didaktiko in metodiko poučevanja geografije, turizem, prostorskega načrtovanja, demografijo ter življenjsko okolje in GIS).

Danes na Geografski fakulteti na vseh treh bolonjskih stopnjah študira okrog 2500 študentov, zaposlenega pa ima približno sto pedagoškega in nepedagoškega kadra. V času delovanja je na Geografskem zavodu oziroma Geografski fakulteti diplomiralo okrog 5000 študentov, zagovarjanjih pa je bilo še okrog 520 magistrskih in okrog 220 doktorskih del.

Predrag Djurović

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU v letu 2012

Ljubljana, Gosposka ulica 13, <http://giam.zrc-sazu.si>

Geografski inštitut Antona Melika je imel v letu 2012 štiriintrideset redno zaposlenih raziskovalcev in tri tehnične delavke ter več stalnih in občasnih pogodbenih sodelavcev, ki so sodelovali pri raziskovalnih projektih in nalogah. Inštitut vodi predstojnik dr. Drago Perko, njegova pomočnika pa sta dr. Mimi Urbanc in dr. Matija Zorn. Znanstveni svet inštituta sestavljajo akademika dr. Andrej Kranjc in dr. Dragica Turnšek ter dr. Matej Gabrovec (predsednik), dr. Drago Kladnik, dr. Drago Perko, dr. Marjan Ravbar in dr. Maja Topole.

Inštitut ima 7 organizacijskih enot: Oddelek za fizično geografijo vodi dr. Matija Zorn, Oddelek za humano geografijo dr. Janez Nared, Oddelek za regionalno geografijo dr. Drago Perko, Oddelek za naravne nesreče dr. Blaž Komac, Oddelek za varstvo okolja dr. Aleš Smrekar, Oddelek za geografski informacijski sistem dr. Matej Gabrovec in Oddelek za tematsko kartografijo mag. Jerneja Fridl.

Na inštitutu delujeta tudi Zemljepisni muzej, ki ga vodi Primož Gašperič, in Zemljepisna knjižnica, ki jo vodi dr. Maja Topole.

Na inštitutu je sedež Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije. Njen predsednik je dr. Milan Orožen Adamič.

Leta 2012 je raziskovalno delo sodelavcev inštituta potekalo v okviru 1 raziskovalnega programa, 6 temeljnih in 4 uporabnih nacionalnih projektov ter 11 evropskih in 4 bilateralnih mednarodnih projektov. To so:

- šestletni raziskovalni program **Geografija Slovenije** (vodja dr. Blaž Komac),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Uporaba geografskega informacijskega sistema pri reliefni členitvi Slovenije** (vodja dr. Blaž Komac),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Geografija človeških virov Slovenije** (vodja dr. Marjan Ravbar),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Šolski učbeniki kot orodje za oblikovanje geografskih predstav o slovenskih pokrajinah** (vodja dr. Mimi Urbanc),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Kulturna demografija prve svetovne vojne** (vodja dr. Petra Svolfjšak),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Prostor slovenske literarne kulture: literarna zgodovina in prostorska analiza z geografskim informacijskim sistemom** (vodja dr. Marko Juvan),
- triletni podoktorski temeljni raziskovalni projekt **Prometna raba tal: spreminjanje in vpliv na vsakodnevno življenje** (vodja dr. David Bole),
- triletni aplikativni raziskovalni projekt **Slovenski eksonimi: metodologija, standardizacija, GIS** (vodja dr. Drago Kladnik),

MANCA VOLJK

Slika 1: Postavitev vremenske postaje na vrhu Zgornji Plot v Karavankah 2. 7. 2012.

MIHA PAVŠEK

Slika 2: Preizkušanje snežne odeje za napoved nevarnosti proženja snežnih plazov na Zelenici 8. 3. 2012.

- triletni aplikativni raziskovalni projekt **Določanje naravnih pokrajinskih tipov Slovenije z geografskim informacijskim sistemom** (vodja dr. Drago Perko),
- triletni aplikativni raziskovalni projekt **Povečanje učinkovitosti in aplikativnosti preučevanja naravnih nesreč s sodobnimi metodami** (vodja dr. Matija Zorn),
- triletni aplikativni raziskovalni projekt **Terasirane pokrajine v Sloveniji kot kulturna vrednota** (vodja dr. Drago Kladnik),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega 7. okvirnega programa **CapHaz-Net – Social capacity building for natural hazards: towards a more resilient society** 'Izboljšanje razmerij med družbo in naravnimi nesrečami: prožnejši družbi naproti' (vodja dr. Blaž Komac),
- štiriletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega 7. okvirnega programa **BIOMOT – Motivational strength of ecosystem services and alternative ways to express the value of biodiversity** 'Motivacijska moč ekosistemskih storitev in alternativni načini izražanja vrednosti biodiverzitete (vodja dr. Aleš Smrekar),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega ozemeljskega sodelovanja (Območje Jugovzhodne Evrope) **SY_CULTour – Synergy of culture and tourism: utilisation of cultural potentials in less favoured rural regions** 'Sinergija kulture in turizma: uporaba kulturnih vrednot v manj razvitih ruralnih območjih' (vodja dr. David Bole),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega ozemeljskega sodelovanja (Območje Jugovzhodne Evrope) **CHERPLAN – Enhancement of cultural heritage through environmental planning and management** 'Krepitev kulturne dediščine z okoljskim načrtovanjem in upravljanjem' (vodja dr. Janez Nared),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega ozemeljskega sodelovanja (Območje Evrope) **Catch_MR – Cooperative approaches to transport challenges in metropolitan regions** 'Združeni pristopi za reševanje prometnih izzivov metropolitanskih območij' (vodja dr. Janez Nared),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega ozemeljskega sodelovanja (Območje Sredozemlja) **OTREMED – Tool for the territorial strategy of the MED space** 'Orodje za strateško prostorsko načrtovanje v Sredozemlju' (vodja dr. Matija Zorn),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega ozemeljskega sodelovanja (Območje Sredozemlja) **2Bparks – Creative sustainable management, territorial compatible marketing and environmental education to be parks** 'Ustvarjalno trajnostno gospodarjenje, trženje po meri območja in okoljska vzgoja o parkih' (vodja dr. Aleš Smrekar),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega ozemeljskega sodelovanja (Območje Srednje Evrope) **UHI – Development and application of mitigation and adaptation strategies and measures for counteracting the global urban heat islands** 'Razvoj in uporaba ublažitvenih ter prilagoditvenih strategij in ukrepov za lajšanje globalnega vpliva mestnih toplotnih otokov' (vodji dr. Blaž Komac in Petra Rus),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega ozemeljskega sodelovanja (Območje Alp) **Rurbance – Rural-Urban inclusive governance strategies and tools for the sustainable development of deeply transforming Alpine territories** 'Podeželsko-mestne strategije upravljanja in orodja za trajnostni razvoj spreminjajočih se alpskih območij' (vodja Petra Rus),
- štiriletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega programa Life+ **INCOME – Improved management of contaminated aquifers by integration of source tracking, monitoring tools and decision strategies** 'Učinkovito upravljanje onesnaženih vodonosnikov – povezava postopkov za odkrivanje in nadzor virov onesnaženja ter ukrepov za izboljšanje stanja' (vodja dr. Aleš Smrekar),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega ozemeljskega sodelovanja (čezmejno sodelovanje Slovenije in Avstrije) **NH-WF – Natural Hazards without Frontiers** 'Naravne nesreče brez meja' (vodja mag. Miha Pavšek),
- dvoletni bilateralni slovensko-ruski raziskovalni projekt **Geografsko zamišljanje nacionalne pokrajine: primerjalna analiza med Slovenijo in Rusijo** (vodja dr. Mimi Urbanc),
- dvoletni bilateralni slovensko-norveški raziskovalni projekt **Razumevanje sprememb kulturnih pokrajine z vidika njihovega varovanja in usmerjanja razvoja** (vodja dr. Mimi Urbanc),

- dvoletni bilateralni slovensko-bolgarski raziskovalni projekt **Opazovanje globalnih sprememb v visokih gorah na primeru območja jezer Rila v Bolgariji in Julijskih Alp v Sloveniji** (vodja dr. Matija Zorn),
- dvoletni bilateralni slovensko-kitajski raziskovalni projekt **Razumevanje sprememb kulturnih pokrajin z vidika njihovega varovanja in usmerjanja razvoja** (vodja dr. Mimi Urbanc).
Ostali projekti in naloge pa so:
 - **Kras kot kazalnik manj ugodnih območij za kmetijstvo** (vodja dr. Drago Perko),
 - **Socioekonomska analiza in analiza rabe prostora na območju tujerodnih vrst** (vodja dr. Irena Rejec Brancelj),
 - **Slovenski standard ISO 3166** (vodja dr. Drago Perko),
 - **Zmanjšanje onesnaževanja in ohranjanje biotske pestrosti v kmetijstvu s poudarkom na oljkarstvu** (vodja dr. Primož Pipan),
 - **Izdelava opozorilne karte območij snežnih plazov in izdelava opozorilne karte nevarnosti erozije za območja nekaterih občin v Sloveniji** (vodja mag. Miha Pavšek),
 - **Zemljevid Ilirskih provinc iz leta 1812** (vodja Primož Gašperič),
 - **Analiza historičnih podatkov o kmetijski rabi prostora v okolici Cerknice** (vodja dr. Irena Rejec Brancelj),
 - **Spremljanje dela Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije** (vodja dr. Drago Perko).
Inštitut je organiziral več simpozijev in drugih srečanj:
 - **(Ne)zatravljanje oljčnikov v slovenski Istri** (delavnica za kmetijske strokovnjake, Padna, 31. 1., soorganizatorja: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica),
 - **NH-WF 2. project partner meeting and workshop / 2. sestanek in delavnica projektnih partnerjev NH-WF-ja** (redno srečanje in delavnica v okviru čezmejnega projekta NH-WF, Zelenica, 7.–8. 3., soorganizator: Zvezni urad za meteorologijo in geodinamiko, Dunaj, Avstrija),
 - **Erozija v kmetijstvu** (posvet, Ajdovščina, 22. 5., soorganizatorja: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica),
 - **Digitalna infrastruktura za humanistiko in umetnost in novo spletišče SI-DIH** (predstavitev rezultatov projekta SI-DIH, Ljubljana, 14. 6., soorganizator: Inštitut za novejšo zgodovino),
 - **European Cooperation day / Dan evropskega sodelovanja** (predstavitev čezmejnega projekta NH-WF, Zelenica, 21. 9., soorganizatorji: Geodetski inštitut Slovenije; Zvezni urad za meteorologijo in geodinamiko, Dunaj, Avstrija; Lavinska služba dežele Koroške, Celovec, Avstrija),
 - **Geografski informacijski sistemi v Sloveniji** (simpozij, Ljubljana, 25. 9., soorganizatorji: Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Inštitut za antropološke in prostorske študije ZRC SAZU, Zveza geografov Slovenije, Zveza geodetov Slovenije),
 - **NH-WF 3. project partner and workshop meeting / 3. sestanek in delavnica projektnih partnerjev NH-WF-ja** (redno srečanje in delavnica v okviru čezmejnega projekta NH-WF, Gödersdorf/Vodiča vas, 10.–11. 10., soorganizator: Zvezni urad za meteorologijo in geodinamiko, Dunaj, Avstrija),
 - **Lawinenkommissionskurs / Tečaj za člane lavinskih komisij** (tečaj in delavnica za člane lavinskih komisij avstrijskih zveznih dežel Štajerske, Koroške in Spodnje Avstrije ter za projektne partnerje NH-WF-ja, Turracher Hohe, 12.–14. 12., soorganizatorja: Zvezni urad za meteorologijo in geodinamiko, Dunaj, Avstrija; Lavinska služba dežele Koroške, Celovec, Avstrija),
 - **Avtorske pravice v digitalnem svetu** (1. delavnica v okviru projekta SI-DIH, Ljubljana, 18. 12., soorganizator: Inštitut za novejšo zgodovino).
Leta 2012 so izšle naslednje publikacije:
 - Bojan Erhartič: **Geomorfološka dediščina v Dolini Triglavskih jezer** (Geografija Slovenije 23, ur. Drago Perko in Drago Kladnik, Založba ZRC, Ljubljana, 188 strani),
 - Marjan Ravbar, Jani Kozina: **Geografski pogledi na družbo znanja** (Georitem 19, ur. Drago Kladnik in Drago Perko, Založba ZRC, Ljubljana, 79 strani),

IGOR LAPAJNE

Slika 3: Člani inštituta v dvorani Zemljepisnega muzeja 21. 1. 2013.

- Janez Nared, David Bole, Matej Gabrovec, Matjaž Geršič, Maruša Goluža, Nika Razpotnik Visković, Petra Rus: **Celostno urejanje javnega potniškega prometa v Ljubljanski urbani regiji** (Georitem 20, ur. Drago Kladnik in Drago Perko, Založba ZRC, Ljubljana, 89 strani),
- Rok Ciglič, Drago Perko, Matija Zorn (ur.): **Geografski informacijski sistemi v Sloveniji 2011–2012** (GIS v Sloveniji 11, Založba ZRC, Ljubljana, 264 strani),
- Primož Gašperič, Milan Orožen Adamič, Janez Šumrada: **Zemljevid Ilirskih provinc iz leta 1812/Carte des Provinces illyriennes de 1812** (Založba ZRC, Ljubljana, 114 strani in faksimile zemljevida (124 krat 93 cm)),
- **Acta geographica Slovenica / Geografski zbornik 52-1** (ur. Blaž Komac, Založba ZRC, Ljubljana, 250 strani),
- **Acta geographica Slovenica / Geografski zbornik 52-2** (ur. Blaž Komac, Založba ZRC, Ljubljana, 214 strani).

Leta 2012 so inštitutski raziskovalci objavili 5 znanstvenih monografij, 16 poglavij v monografijah in 63 člankov, imeli 155 predavanj in opravili 103 študijske obiske v tujino, inštitut pa je v okviru mednarodnih projektov in drugih dejavnosti sodeloval z več kot 100 tujimi ustanovami.

Raziskovalci inštituta so bili dejavni tudi kot uredniki in člani uredniških odborov številnih knjig in revij, v različnih komisijah državnih organov, pri Gibanju znanost mladini, kot mentorji podiplomskih mladih raziskovalcev, srednješolcev in osnovnošolcev, v Zvezi geografskih društev Slovenije in Ljubljanskem geografskem društvu ter drugod.

Drago Perko